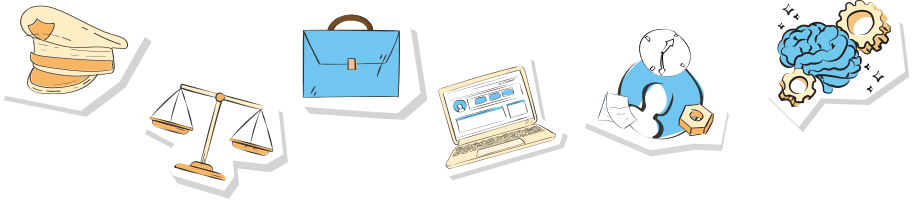

Zina Ștafetei

GHID PENTRU MENTORI

Finanțat de
Uniunea Europeană

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Terre des hommes
Sprijin copiilor.

Proiect implementat de Terre des hommes, birou România și Moldova

Finanțat de
Uniunea Europeană

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Terre des hommes
Sprijin copilor.

Proiect implementat de Terre des hommes, biroul România și Moldova

Ghidul Zilei Ștafetei a fost elaborat de Fundația Terre des hommes România și adaptat de Terre des hommes Moldova în cadrul proiectului „JOBOTECA – program pilot de pregătire a tinerilor din Moldova pentru piața muncii”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Terre des hommes, biroul din România și cel din Moldova, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Opiniile exprimate în ghid aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția donatorilor.

Autor: Terre des hommes România

Adaptare și coordonare: Dumitrița Butnaru, Tdh Moldova

Design: InBox

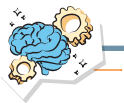
Imprimare: Bons Offices

CUPRINS

Semnificația Zilei Ștafetei	2
Participarea copiilor și tinerilor	4
Scala de participare Rogert Hart	6
Ce este mentoratul?	9
Predarea ștafetei	10
Recomandări în interacțiunea cu copiii și tinerii	12
Date de contact / telefoane utile	13
Impresii la sfârșitul zilei	14
Notițe	16

SEMNIIFICAȚIA ZILEI ȘTAFETEI

Ziua Internațională a Drepturilor Copilului semnifică aniversarea semnării Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, document semnat pe 20 noiembrie 1989. Cu acest prilej, în toată lumea, sunt organizate un număr mare de evenimente de către guverne și, mai ales, de către societatea civilă implicată în protecția drepturilor copilului.

Dreptul copiilor la participare este stipulat în Convenția Internațională a Drepturilor Copilului (articolul 12). Participarea copiilor reprezintă implicarea lor voluntară în tematici care îi privesc în mod direct sau indirect, indiferent de situația lor socio-economică, de apartenență la anumite grupuri defavorizate sau grupuri de risc. Copiii au, astfel, dreptul „să-și exprime liber o părere în toate domeniile care îi privesc și această părere trebuie luată în considerare” și respectată în interesul superior al copilului atunci când se ia o hotărâre.

Dreptul la participare le permite copiilor să aibă un cuvânt de spus în ceea ce privește viețile lor. Acesta le oferă copiilor posibilitatea de a-și exprima părerile, de a discuta problemele pe care ei le consideră importante, precum și de a căuta și a primi informații relevante pentru ei.

Participarea copiilor și tinerilor în societate nu este posibilă fără existența unor condiții minime care să asigure crearea unui mediu favorabil implicării acestora, un mediu în care să se simtă ocrotiți și încurajați să-și exprime în mod liber opiniile. Astfel, pentru această zi, se dorește crearea unor spații și oportunități destinate copiilor și tinerilor cu scopul de a-și exprima punctele de vedere și de a colabora cu adulții. Este recomandabil ca adulții să fie informați, pentru a-i asista pe aceștia să își formuleze și să își exprime propriile decizii informate și pentru ca punctele lor de vedere să fie luate în considerare.

În România și Moldova, **Fundația Terre des hommes** și partenerii săi dedică această zi **participării copiilor și tinerilor**, prin organizarea evenimentului **Ziua Ștafetei**. În preajma zilei de 20 noiembrie, copiii și tinerii de 12 - 18 ani își exercită dreptul la participare prin „preluarea” slujbei unei persoane pe care o admiră – mentorul. Ziua Ștafetei este ocazia copilului/tânărului de a-și exprima liber opiniile asupra oricărei probleme care îl privește direct.

Scopul acestei zile este sensibilizarea opiniei publice în legătură cu dreptul copiilor/tinerilor de a participa și de a-și exprima liber părerea asupra problemelor care îi privesc. Pe termen lung, se urmărește incluziunea socială a copiilor vulnerabili și respectarea drepturilor acestora.

Obiectivul principal al evenimentului este de a le oferi copiilor și tinerilor șansa de a exersa profesia pe care și-o doresc, preluând ștafeta de la un mentor.

Copiii/tinerii vor experimenta cum este să fii ambasador, jurnalist, șofer, cadru medical, fotbalist, designer vestimentar etc. Oricare ar fi alegerile copiilor/tinerilor, însoțitorii (părinți, cadre didactice, animatori, asistenți sociali) vor încuraja inițiativele lor și vor veghea discret ca aceștia să exerseze profesia visată. Un astfel de demers le poate oferi prilejul de a pune în practică idealul lor profesional într-un cadru propice dezvoltării și de a lua contact cu împlinirile și provocările carierei la care aspiră. Copiii/tinerii vor împărtăși impresiile și sugestiile lor mentorilor și, ulterior, tuturor colegilor participanți la acest eveniment.

Ziua Ștafetei le oferă copiilor/tinerilor șansa de a se face ascultați, de a-și consolida stima de sine, de a-și pune în valoare aptitudinile și de a fi un exemplu pentru comunitatea din care provin. Astfel, ei vor fi puși în situația de a lua decizii, de a se exprima liber și de a fi parte a unei echipe, beneficiind de experiența, cunoștințele și deschiderea mentorilor lor.

Prin implicarea și participarea copiilor/tinerilor în preluarea ștafetei, este facilitat schimbul de idei și valori între copiii care aspiră la o profesie și adulții realizați profesional. Ziua Ștafetei asigură oportunitatea ca unele dintre aceste idei și valori împărtășite să ghideze deciziile adulților, dar și încurajarea copiilor/tinerilor în a-și exprima punctul de vedere în legătură cu hotărârile care îi privesc.

PARTICIPAREA COPIILOR ȘI TINERILOR

Termenul de **participare** se referă la procesul de luare, de către copii/tineri, împreună cu adulții, a deciziilor care le afectează viața personală, precum și viața comunității în care trăiesc.

Participarea autentică apare prin acceptarea opiniei copiilor și tinerilor ca reprezentând o valoare și ca fiind hotărâtoare în deciziile și acțiunile care îi privesc.

Pentru noi, adulții, participarea copiilor și tinerilor la viața societății este extrem de importantă, deoarece:

- copiii și tinerii au drepturi depline de a participa la schimbarea și dezvoltarea societății;
- copiii și tinerii sunt creativi, sinceri și originali;
- copiii și tinerii au un potențial uriaș;
- copiii și tinerii vor schimba lumea de azi într-o lume mai bună;
- ideile lor ne pot ajuta să construim împreună tipuri de politici și de servicii sociale mai bune pentru copii/tineri;
- participarea îi învață să se autoprecieze;
- participarea le lărgeste sfera de autocunoaștere;
- copiii și tinerii pot contribui semnificativ la soluționarea problemelor care îi afectează;
- prin facilitarea și motivarea copiilor și tinerilor să participe la viața societății se poate asigura implicarea lor permanentă și prevenirea unor comportamente de risc la vârste fragede.

Participarea copiilor nu înseamnă că adulții trebuie să facă exact ceea ce le cer aceștia. În schimb, **copiii și tinerii trebuie să fie bine informați, pentru a face alegerile corecte și pentru a vorbi în numele lor, dar nu ce cred că ar vrea să audă adulții.**

Noțiunea de **copil - actor** permite așezarea copilului în centrul procesului de învățare și dezvoltare personală. Copilul are resurse la dispoziția sa și își dă seama că are puterea de a acționa. Este considerat un participant activ și nu pasiv la realitatea sa.

Participarea care dă rezultate fructuoase implică o relație adult - tânăr fondată pe un parteneriat real și veritabil. Pentru aceasta, este necesar ca adultul să reconsidere critic rolul social al copilului/tânărului în acest proces.

Roger Hart este cel care a elaborat o scală a participării copilului, ale cărei trepte exprimă diferite grade de participare. Astfel, scala lui Hart merge de la manipularea copilului până la responsabilizarea lui completă. Ca orice scară, ea trebuie urcată pas cu pas, până ce copilul, educat, știe ce este participarea, precum și responsabilitatea care vine odată cu ea. Această scară este parcursă de toți, adulți și copii, până când adulții predau ștafeta complet noii generații.

Conceptul Zilei Ștafetei este tocmai acesta, de decizii luate împreună, adulți și copii/tineri. Ziua Ștafetei nu este o simplă prezentare a unui loc de muncă, în care adultul îi povestește copilului/tânărului ce face un medic, profesor, instalator, ambasador etc. în fiecare zi la serviciu, ci este o consultare cu acesta în ceea ce privește deciziile pe care trebuie să le ia zilnic, la locul lui de muncă, un medic, profesor, instalator, ambasador etc. Astfel, copilul/tânărul este inclus și află din tainele, din frumusețea și din dificultățile cu care se confruntă specialiștii în practicarea unei profesii.

SCALA DE PARTICIPARE ROGER HART

11		Copiii sunt responsabili. Deciziile sunt luate din inițiativa copiilor împreună cu adulții.
10		Copiii conduc, adulții ajută. Deciziile se iau din inițiativa copiilor sub conducerea adulților.
9		Decizii comune. Decizii luate din inițiativa adulților împreună cu copiii.
8		Copiii sunt consultați și informați.
7		Numirea de către adulți și informarea copiilor.
6		Participarea simbolică, „tokenism”.
5		Decorarea.
4		Manipularea.
3		Adulții conduc gentil.
2		Adulții conduc.
1		Lipsa de participare.

Primele trei trepte – **Lipsa de participare, Adulții conduc și Adulții conduc gentil** – reprezintă lipsa de participare a copiilor și tinerilor, în care ei sunt conduși exclusiv de adulți.

Cea mai joasă treaptă a participării rudimentare – **Manipularea (Treapta 4)**: copiii nu înțeleg esența proiectului și nu înțeleg rostul propriilor acțiuni. O asemenea manipulare sub masca participării este departe de a fi modelul oportun pentru ca copiii să ia cunoștință de procesele democratice. Uneori cauza unor asemenea acțiuni este faptul că adulții nu cunosc posibilitățile copiilor.

Decorarea (Treapta 5) este situată aproape de manipulare, dar, în acest caz, adulții nu se prefac că inițiatorii activității au fost copiii. Ei pur și simplu folosesc copiii pentru a susține și a „înfrumuseța” o activitate.

„Tokenism” (Treapta 6) în limba engleză înseamnă activitate simbolică, reformă de dragul reformelor. Termenul poate fi folosit pentru descrierea modului în care copiii sunt folosiți la organizarea adunărilor, conferințelor și altor activități publice. Copii simpatici, cu o pronunție bună și cu aspect plăcut, selectați de către adulți, participă la discuții pe teme în care nu sunt competenți. În plus, nimănui nu i se explică în ce mod au fost aleși acești lideri ai copiilor și interesele cui le reprezintă. Regretabil este că, oricât de butaforice sunt luările lor de cuvânt, ei nu vor obține doar aplauze – simbol al aprobării formale, ci vor crea și impresia participării adevărate.

Numirea de către adulți și informarea copiilor (Treapta 7). Pentru a asigura participarea adevărată la această treaptă, proiectul trebuie să corespundă câtorva cerințe:

- copiii înțeleg și împărtășesc scopurile și sarcinile proiectului;
- copiii știu cine sunt și de ce iau decizii privind participarea lor;
- rolul lor este semnificativ și conștient, ei nu servesc drept decor pentru acțiunile adulților;
- copiii devin participanți la proiect din propria dorință, după ce au înțeles care este scopul lor.

Participarea generează motivația care duce la creșterea competenței, iar aceasta, la rândul ei, dă naștere motivației pentru participare în proiectele viitoare.

Consultarea și informarea copiilor (Treapta 8). Copiii pot fi consultanți de mare valoare pentru adulți. Nimeni nu va explica mai bine care este defectul unui pantof decât cel căruia acest pantof i-a ros piciorul. La această treaptă, ideile, scopurile și sarcinile – toate se elaborează și se analizează de adulți, dar copiii participă la proces, întrucât ei sunt consultați la etapa de elaborare și părerea lor a fost luată în serios. Conform evaluării și recomandărilor acestora se corectează rezultatul final. Cu toate acestea, luarea deciziei finale rămâne pe seama adulților.

Decizii comune (Treapta 9). Deciziile sunt luate din inițiativa adulților împreună cu copiii. Deși activitatea este inițiată de adulți, deciziile se iau împreună cu copiii.

Copiii conduc, adulții ajută (Treapta 10). Deciziile luate din inițiativa copiilor sunt sub conducerea adulților. Prin participarea eficientă la proiectele care presupun soluționarea unor probleme concrete, copiii își dezvoltă abilitățile de gândire critică și de comparare a diferitelor puncte de vedere, abilități atât de necesare pentru dezvoltarea autoafirmării. Aici se ascunde un dublu avantaj: autoexprimarea copilului și democratizarea societății.

Cea mai înaltă treaptă de participare – **deciziile se iau din inițiativa copiilor împreună cu adulții (Treapta 11)** – descrie modul aproape ideal în care copiii sunt implicați în luarea deciziilor. Acest mod de a lua decizii pune pe același nivel adulții și copiii prin respectarea opiniilor amândurora în mod egal; decizia devine o negociere între doi actori aflați pe poziții asemănătoare și contribuția fiecăruia aduce plus valoare acțiunilor ulterioare.

(„Participarea copilului”, Ghid pentru cadrele didactice, București, 2015)

CE ESTE MENTORATUL?

Ziua Ștafetei este ocazia, pentru adulții care își doresc să predea ștafeta, de a împărtăși din tainele meseriei lor.

Misiunea mentorului este să facă această experiență una captivantă și prețioasă pentru copil/tânăr.

A fi mentor înseamnă:

- a fi împlinit și mândru de profesia exercitată;
- a avea disponibilitatea de a transmite și de a împărtăși din experiența și din cunoștințele sale copiilor/tinerilor;
- a-i asculta pe copii/tineri și a le stimula curiozitatea și dorința de învățare;
- a-l ghida pe copil/tânăr în descoperirea universului profesional la care visează;
- a-i oferi copilului/tânărului un spațiu de explorare și de exprimare personală;
- a oferi valoare și a stimula dezvoltarea potențialului copilului/tânărului.

Obiectivul principal al mentorului este de a pune copilul/tânărul în situația de a exersa o profesie pentru o zi și de a-i prezenta acestuia meseria sa și locul de muncă.

Pe parcursul acestei zile, copilul/tânărul împărtășește impresiile și sugestiile sale mentorului și, ulterior, tuturor colegilor care participă la această zi. Printr-o simulare bună și realistă, se pot descoperi multe informații interesante atât de către adulți, cât și de către copiii implicați.

PREDAREA ȘTAFETEI

Pentru ca copilul/tânărul să înțeleagă meseria mentorului, atribuțiile, abilitățile și competențele necesare postului respectiv, mentorii sunt rugați să pregătească o fișă a postului, adaptată într-un limbaj accesibil și pe înțelesul copiilor/tinerilor, document ce va conține informații despre sarcinile și responsabilitățile pe care acesta le va avea la locul de muncă de Ziua Ștafetei.

Exemplu de fișă:

A. Denumirea postului _____

B. Cerințe _____

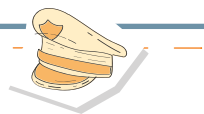
C. Relații _____

D. Atribuții _____

E. Responsabilități _____

De asemenea, mentorul va pregăti un orar al zilei pe care copilul/tânărul urmează să-l parcurgă.

TIPURI DE EXPERIENȚE CE POT FI OFERITE COPIILOR / TINERILOR

1. Observarea activității mentorului

Copilul/tânărul vă însoțește și vă asistă în ziua respectivă, timp în care are oportunitatea de a observa activitățile cotidiene. Astfel, el poate să descopere în ce constă propriu-zis profesia aleasă, pentru a profita la maximum de experiență. Invitați-l pe copil/tânăr să vă adreseze cât mai multe întrebări, astfel încât să descopere oportunitățile profesionale și de învățare, activitățile și responsabilitățile, beneficiile și provocările pe care locul de muncă le presupune. Copilul/tânărul vă poate însoți la ședințele de lucru, cunoaște diversele tipuri de servicii pe care le propune compania sau poate vizita departamentele companiei.

2. Experimentarea

Copilul/tânărul va avea ocazia să practice cu adevărat meseria aleasă în funcție de atribuțiile postului, va avea ocazia de a participa activ la întâlniri de lucru, la redactare de documente, la antrenamente sau la diverse simulări, la activități creative sau repetiții artistice ale unei formații muzicale, de exemplu, la crearea și la promovarea unor produse tehnice sau de marketing etc. Experiența va fi cu siguranță inedită, iar rolul mentorului constă în a-l ghida pe copil/tânăr, astfel încât să exploreze la maximum această oportunitate.

3. Participarea la soluționarea unor provocări

Invitați-l pe copil/tânăr să participe la luarea anumitor decizii necesare în cadrul organizației dvs. Cu această ocazie, îi veți prezenta o provocare sau o situație specifică domeniului de activitate pe care doriți să o rezolvați în cadrul echipei și îi propuneți copilului/tânărului să recomande o variantă de soluționare a situației respective. Pentru aceasta, copilul/tânărul trebuie să aibă acces la cât mai multe informații, să se poată documenta și să i se răspundă deschis și adaptat nivelului său de înțelegere la toate întrebările și neclaritățile pe care le are. Vă recomandăm să fiți deschiși și să apreciați punctul de vedere exprimat, care i-ar putea ajuta pe adulții direct implicați în respectiva problemă.

RECOMANDĂRI ÎN INTERACȚIUNEA CU COPIII ȘI TINERII

- Creați o experiență de succes pentru copiii și tinerii participanți.
- Aveți încredere în valoarea opiniilor exprimate de copii/tineri și încurajați-i să se exprime pe tot parcursul zilei.
- Împărtășiți din emoțiile și impresiile dvs. ca urmare a interacțiunii și fiți deschiși să ascultați și feedback-ul copilului/tânărului. Creați o atmosferă informală și destinsă, lucru ce îl va ajuta pe copil/tânăr să se simtă în largul său de-a lungul Zilei Ștafetei.
- Stabiliți, de comun acord cu copilul/tânărul, programul de lucru al zilei în care îi predați ștafeta și asigurați-vă că poate desfășura cu succes activitățile propuse.
- Utilizați un limbaj prietenos și adaptat nivelului de înțelegere al copilului/tânărului.
- Participați la crearea unei relații de încredere, dând valoare părerilor exprimate de copii/tineri și luându-le în serios.
- Asigurați-vă că dețineți datele de contact ale însoțitorului și ale familiei copilului, în situația în care ar fi necesar să fie contactați.
- Încurajați copilul/tânărul să descopere și să exploreze meseria dumneavoastră. Manifestați dorință și deschidere să-i răspundeți la toate întrebările.
- Sprijiniți dezvoltarea calităților pe care le are și ghidați-l în accesarea și altor resurse personale.
- Asigurați-vă că, pe întreaga perioadă a predării ștafetei la locul dvs. de muncă, copilul/tânărul se află în siguranță și că toate măsurile de securitate sunt respectate.

DATE DE CONTACT / TELEFOANE UTILE:

DATE DE CONTACT COPIL / TÂNĂR(Ă):

- Nume și prenume: _____
- Vârstă: _____
- Număr de telefon: _____
- Adresă de e-mail: _____

DATE DE CONTACT ÎNSOȚITOR:

- Nume și prenume: _____
- Funcția: _____
- Organizația / instituția / compania: _____
- Adresa: _____
- Număr de telefon: _____
- Adresă de e-mail: _____

DATE DE CONTACT ORGANIZATORI:

- Nume și prenume: _____
- Funcția: _____
- Instituția: _____
- Număr de telefon: _____

NUMERE DE TELEFON UTILE:

Urgențe: 112

Telefonul Copilului: 116 111

IMPRESII LA SFÂRȘITUL ZILEI

Vă rugăm să ne împărtășiți impresiile dvs. după participarea la eveniment. Sugestiile dvs. sunt foarte importante și vor fi incluse în planificarea evenimentelor viitoare.

Nume și prenume: _____

Profesie / meserie: _____

1. Cum apreciați experiența de participare în calitate de mentor la Ziua Ștafetei?

2. Care moment din activitate v-a impresionat cel mai mult și de ce?

3. Ce aspect vi s-a părut a fi cel mai dificil și de ce?

4. Cum apreciați participarea copiilor/tinerilor pe parcursul zilei în care le-ați predat ștafeta? Ce au putut experimenta din atribuțiile meseriei dvs.?

5. Ce considerați că au învățat copiii/tinerii din această zi?

Dar dvs., în calitate de mentor?

6. Ce sugestii ați avea pentru Ziua Ștafetei de anul viitor?

**VĂ MULȚUMIM PENTRU
IMPLICARE ȘI PARTICIPARE!**

Fundația Terre des hommes este cea mai importantă organizație elvețiană de ajutorare a copiilor. Fondată în 1960, organizația participă anual la eforturile internaționale de a îmbunătăți calitatea vieții a milioane de copii vulnerabili din întreaga lume.

Tdh activează în Republica Moldova din 2004, fiind dedicată protecției copiilor. Programele Tdh sunt orientate spre asigurarea ca toți copiii și tinerii din țară să beneficieze de un sistem care le poate garanta supraviețuirea, protecția, dezvoltarea și participarea la evenimentele sociale, educaționale, culturale și de sănătate care îi privesc.

Terre des hommes Moldova

str. Nicolae Iorga, 6, ap. 3,

MD-2009, Chișinău, Moldova

Tel: +373 22 238 039; e-mail: mda.office@tdh.org

tdh.md | tdh.org

facebook.com/tdhmoldova

stopbullying.md | childhub.org

Zina Ștafetei

GHID PENTRU MENTORI

Finanțat de
Uniunea Europeană

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Terre des hommes
Sprijin copiilor.

Proiect implementat de Terre des hommes, biroul România și Moldova